

[Larsen (Bjerre).]

og jeg vil paastaa, at denne Mand med de 45 ha faar lige saa gode Eksistensmuligheder i Fremtiden, efter at han for Betaling har afstaaet 5 ha af sin Jord, som han havde i Fortiden; som det blev nævnt i Aftes af det ærede Medlem Hr. Jens Sørensen, kan denne Sum jo sættes ind som Driftskapital og derved muligvis bevirke, at Udbyttet af Ejendommen bliver større end før. Et Landbrug er nok en Organisme, men dog ikke saa følsom en Organisme, at det ikke kan taale, at der bliver taget et Jordstykke fra det; derfor kan det godt drives med tilfredsstillende Udbytte.

Det ærede Medlem Hr. Pinstrup talte om Bonderejsning i Forbindelse med dette Spørgsmaal. Ja, gør bare det! Mange Tusind danske Bønder ser med Fortvivlelse paa Fremtiden for den Ungdom, der rykker frem. Det er blevet nævnt under Diskussionen her, at mange danske Gaardmænd og danske Bønder i det hele taget ikke ved, hvorledes de skal faa Børnene anbragt, naar de er blevet voksne og selv skal have Hus og Hjem; de ved ikke, hvorledes de skal skaffe Børnene taalelige økonomiske Kaar, fordi de ofte ikke kan give dem den Støtte, som er fornøden derfor. Det er netop paa dette Punkt, disse Lovforslag her har deres store Betydning. Jeg siger til det ærede Medlem Hr. Pinstrup og de andre ærede Medlemmer fra Venstres Side: Tag bare fat paa det Grundlag! Vel mødt ude i Befolkningen! Hvem er det nemlig, der staar bagved de Krav, der er tolket i disse Lovforslag? Det er Landets hundrede Tusind Husmænd, og det er Landets tusindtallige Arbejderskare i By og paa Land og mange flere. Prøv blot, om dette Krav kan holdes nede! Det kan overhøres for en Tid, men inden ret lang Tids Forløb vil det blive saa stærkt, at Lovgivningsmagten nødvendigvis maa tage Hensyn til det.

Der har jo været en blank Afvisning fra saavel Venstres Side som fra det konservative Folkepartis Side. Det ærede Medlem Hr. Madsen-Mygdal lagde for, og der var ikke Tale om nogen som helst Tilslutning, men blank Afvisning af det hele. Det var et udmærket Indlæg for Storkapitalen, for Herremændene og for Godsejerne, der kom fra den Side. Det er det samme Standpunkt, som Højre i sin Tid indtog overfor Venstre, nu indtager Venstre det overfor Regeringspartierne, Socialdemokraterne og det radikale Venstre. Venstre har jo en Fortid i denne Sag. Der er i de sidste Dage blevet citeret forskellige Udtalelser af Venstremænd før i Tiden, og med den højt-

ærede Formands Tilladelse vil jeg gerne fremkomme med endnu et Par Citater; de stammer fra den Tid, da Venstre rejste Spørgsmaalet om en Ekspropriation af Have-lodder og anden Jord til at hjælpe paa Forholdene, som de laa den Gang. Vi ved jo, at paa dette Grundlag gik en af Venstres kendte Mænd, nemlig Vilhelm Lassen, meget stærkt ind for, at der skulde skaffes Jord til Arbejdere. I 1894 udgav han en Pjece om hele dette Spørgsmaal og paaviste heri, hvor lidt der i Grunden laa i Begrebet Selvejendom. Han siger her bl. a.:

„Selvejendom er intet økonomisk Løsen mere. Fæste er ikke blandt de Samfundsuretferdigheder, man mere agter imod ...“ — og saa fortsættes der videre: „Det viste sig nemlig, at Selvejernes Rolle som Pamfilius'er forholdsvis hurtig var udspillet. De havde rystet Godsejerne af sig; men medens de glædede sig herover, listede der sig ind i deres Ejendomme et nyt Væsen, som saa at sige spiste Lykken ud af Gaardene nedenfra. Det var Prioriteterne. De indfandt sig lidt efter lidt hos næsten alle Selvejerne, og selv der, hvor de kun havde lidet Bid i første Generation, fik de Magten ved Dødsfald. Naar Arvingen skulde udbetale sine Medarvinger, maatte han optage nye Prioriteter, og inden han saa sig om, var Afgiften til Kapitalen betydelig større end det gamle Landgilde. Han var ganske vist sin egen Herre — det var en af de Fordele, der var fremhævet ved Selvejendom i Sammenligning med Fæste. Men blev han sløj og passede ikke det, som var hans Selvejendom, saa kom Panthaveren og lod sig forlyde med, at Selvejeren forringede Pantet, og han satte Gaardens Herre fra Gaarden. Selvejeren kunde ganske vist fuldt ud nyde Frugten af de Forbedringer, han indførte paa Gaarden og dens Drift. Ogsaa dette var en af Herlighederne ved Selvejendom. Men det hændte, at han forbedrede og forbedrede og sled og stræbte, og saa var der en Dag, da Renterne ikke var at finde i Pengekassen — det blev til Eksekution og Tvangsauktion, og Prioritetshaveren eller Auktionskøberen tog baade Gaarden og Forbedringerne. Selvejeren havde ganske vist ogsaa Retten til at give sin Gaard og det Arbejde, han havde nedlagt i den, i Arv til sine Børn. Men med Gaarden fulgte Gælden, og ved Arven blev den større, og naar han tænkte sig Forholdene efter sin Død, forekom det ham, at det Barn var værst faren, der arvede Gaarden. Skødet havde